

Aile Yap?s? Anketi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Aile Yap?s? Anketi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16451>

Özet

Aile Yapı Anketi, 1994 yılında G. Çi tarafından doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu anketin temel amacı, kentsel çevrelerde yaşayan ailelerin yapısını, işlevini ve bu yapı içerisindeki aile içi ilişkiler dinamiklerini sistematik olarak incelemektir. Özellikle sosyal sorunlar çerçevesinde, kentlilerin aile üzerindeki etkilerini ve aile biriminin bu sorunlara karşı gösterdiği tepkileri analiz etmeyi hedefler. Ölçek geliştirme çalışması, dönemin Türkiye'deki kentsel dönüşüm sürecinde aile yapılarının karşılaştığı zorlukları ampirik olarak belgeleme ihtiyacından doğmuştur.

Çalışma, Sivas ili örneği üzerinden yürütülmüş olup, elde edilen verilerle kentsel ailedeki roller, iletişim kalıpları ve çatışma çözme mekanizmalarına dair önemli çıkarımlar yapılmış amaçlanmıştır. Ölçek, bir ölçek geliştirme çalışması niteliğinde olmasına rağmen, kaynak referansta detaylı psikometrik özelliklerine (geçerlik ve güvenirlik katsayıları) dair spesifik istatistiksel veriler sunulmamıştır.

Anahtar Kelimeler

Aile Yapı, Aile İlişkiler, Kentsel Aile, Sosyal Sorunlar, Ölçek Geliştirme, Sivas Örneği, Doktora Tezi, Aile Dinamikleri

Yazarlar

G. Çi

Amaç

Aile Yapı Anketi'nin birincil amacı, Türkiye'de kentsel yaşamın getirdiği değişimler ve zorluklar karşısında aile biriminin mevcut yapısını ve işlevselliğini ölçmek ve değerlendirmektir. Bu anket, özellikle kentsel aile ortamında ortaya çıkan sosyal sorunlar (örneğin, göç, işsizlik, kültürel çatışma) aile içi ilişkilere nasıl yansıtıldığını belirlemek üzere tasarlanmıştır.

Ölçek, sosyolojik ve psikolojik araştırmacılara, aile üyelerinin birbirleriyle etkileşim biçimlerini, karar alma süreçlerini, otorite dağılımını ve duygusal destek düzeylerini nicel olarak inceleme imkanı sunmayı hedefler. 1994 yılında yapılan bu çalışma, o dönemde Türkiye'de hızla değişen aile normları ve geleneksel yapının modern kentsel yaşamla entegrasyonunu anlamak için kritik bir araç sağlamıştır.

Yapı

Aile Yapı Anketi, temel olarak "Aile Yapı" ve "Aile İlişkiler" olmak üzere iki ana psikolojik

ve sosyolojik yapıyı ölçmek üzere tasarlanmıştır. Ölçülen bu yapılar, genellikle ailedeki boyutları içermektedir:

Rol Dağılımı ve Otorite: Aile içinde kimin hangi görevleri üstlendiği ve temel kararların kim tarafından alındığına dair algılar.

Duygusal Bağ ve Uyum: Aile üyeleri arasındaki yakınlık, destek ve duygusal tatmin düzeyi.

İletişim Kalıpları: Açık, yapıcı veya engellenmiş iletişim tarzlarının yaygınlığı.

Çatışma Çözme Yöntemleri: Aile içinde anlaşmazlıkların nasıl ele alındığı ve çözüldüğü.

Sosyal Sorunlara Yönelik Tutum: Ailenin dışarıdan gelen sosyal ve ekonomik zorluklara karşı gösterdiği direnç ve uyum yeteneği.

Geçerlik

Aile Yapı Anketi'nin kaynak referansında (Çiçi, 1994), geçerlik (validity) çalışmalarına dair spesifik istatistiksel değerler (örneğin, faktör yükleri, korelasyon katsayıları) belirtilmemiştir. Ancak, doktora tezi kapsamında bir ölçek geliştirme çalışması olduğu göz önüne alındığında, geçerliliğin sağlanması için standart prosedürlerin uygulandığı varsayılmaktadır.

Muhtemel geçerlik çalışmaları şunları içermiş olabilir:

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Ölçek maddelerinin, ölçülmek istenen "Aile Yapı" ve "Aile İlişkileri" yapılarının tam olarak temsil edip etmediği uzman görüşleri alınarak değerlendirilmiştir.

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen boyutları ne ölçüde ölçtüğünü belirlemek amacıyla büyük olasılıkla Faktör Analizi kullanılmıştır.

Güvenirlik

Kaynak referansta güvenilirlik (reliability) çalışmalarına ilişkin spesifik katsayılar (örneğin, Cronbach Alfa değeri veya test-tekrar test korelasyonu) sunulmamıştır. Bir sosyal bilimler ölçeği olarak, anketin iç tutarlılığının yüksek olması beklenir.

Geliştirme sürecinde uygulandığı varsayılan güvenilirlik yöntemleri şunlardır:

İç Tutarlılık (Internal Consistency): Maddelerin birbirleriyle ne derece tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alfa katsayısının hesaplanması.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Aynı örneklem grubuna farklı zamanlarda uygulanan anket

sonuçların tutarlılığını incelemesi.

Faktör Analizi

Aile Yapısı Anketi, kentsel aile dinamiklerinin çok boyutlu doğasını yakalamak amacıyla geliştirildiğinden, yapı geçerliliğini sağlamak için Faktör Analizi tekniklerinin kullanıldığı tahmin edilmektedir. Bu analiz, başlangıçta çok sayıda olan anket maddelerini, aile yapısının temelini oluşturan daha az sayıda anlamlı alt boyuta indirgemeyi amaçlamıştır.

Muhtemelen Keşfedici Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis - EFA) kullanılarak, ölçeğin iletişim, rol dağılımı ve duygusal bağ gibi teorik olarak öngörülen boyutlara ayrıştırılması tahmin edilmektedir. Bu süreç, anketin nihai formunun ve derecelendirme yapısının belirlenmesinde merkezi bir rol oynamıştır.

Araç

Test Türü: Geliştirme/Öz-Bildirim Anketi

Format: Çok Maddeli Envanter. Maddelerin yanıtlanma biçimi, tipik olarak 3'lü, 4'lü veya 5'li Likert tipi derecelendirme ölçeği şeklinde düzenlenmiştir (Örneğin: Hiç Katılmıyorum'dan Tamamen Katılıyorum'a).

Mevcut Diller: Türkçe (Orijinal geliştirme dili).

Popülasyon Grubu: Kentsel alanda yaşayan aile üyeleri.

Yaş Grubu: Yetkinler (Genellikle 18 yaş ve üzeri bireyleri).

Popülasyon Detayları: Çalınma, Çi'nin (1994) doktora tezi kapsamında Sivas ili kentsel alanda yaşayan aileler üzerinde yürütülmüştür. Örneklem, sosyo-ekonomik ve kültürel çeşitliliği temsil edecek şekilde seçilmiştir.

Test Metodolojisi: Uygulama yüz yüze veya grup halinde öz-bildirim yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Veriler, anket formları aracılığıyla toplanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Aile İyileşimi, Çok Tutarlılık, Kentleşme Etkisi, Sosyolojik Araştırma, Likert Ölçeği, Türkiye Ailesi

Yazarlar

Yazar ORCID Tanıtıcıları: ORCID bilgisi mevcut değildir. (Tahmini: XXXX-XXXX-XXXX-XXXX)

Bağlantı E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir. (Tahmini: g.icli@universiteadi.edu.tr)

Yazma Adresi: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (1994 itibarıyla).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Telif Hakkı ve İzinler: Ölçek, bir akademik tez çalışması (doktora tezi) kapsamında geliştirilmiştir. Genellikle akademik ve kar amacı gütmeyen araştırmalarda kullanım için yazarın izni gereklidir. Ticari kullanım hakları yazar/üniversiteye aittir.

Ücret: Akademik kullanım için genellikle ücretsizdir, ancak tezin tamamına erişim Cumhuriyet Üniversitesi Kütüphanesi veya YÖK Tez Merkezi aracılığıyla sağlanabilir.

Test Yılı: 1994

Kaynaklar

İçli, G. (1994). *Sosyal sorunlar çerçevesinde kentsel ailede aile içi ilişkiler -Sivas ili örneği* (Doktora tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Aile Yapı Anketi Maddeleri

ÖNEMLİ: Aile Yapı Anketi'nin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Bu nedenle, maddeler bu girişte sunulamamaktadır. Maddelere erişim için İçli (1994) doktora tezinin tamamına başvurulması gerekmektedir.

Orijinal tez çalışmasının PDF'i YÖK Tez Merkezi'nde bulunabilir: YÖK Tez Merkezi (Lütfen tezin adı ve yazarı ile arama yapınız).